

KINCS

| KOPP MÁRIA INTÉZET
| A NÉPESEDÉSÉRT
| ÉS A CSALÁDOKÉRT

A magyarok közérzete

*A KINCS longitudinális országos reprezentatív
vizsgálatának eredményei
2020 november – 2023 augusztus között*

2023. október

www.koppmariaintezet.hu

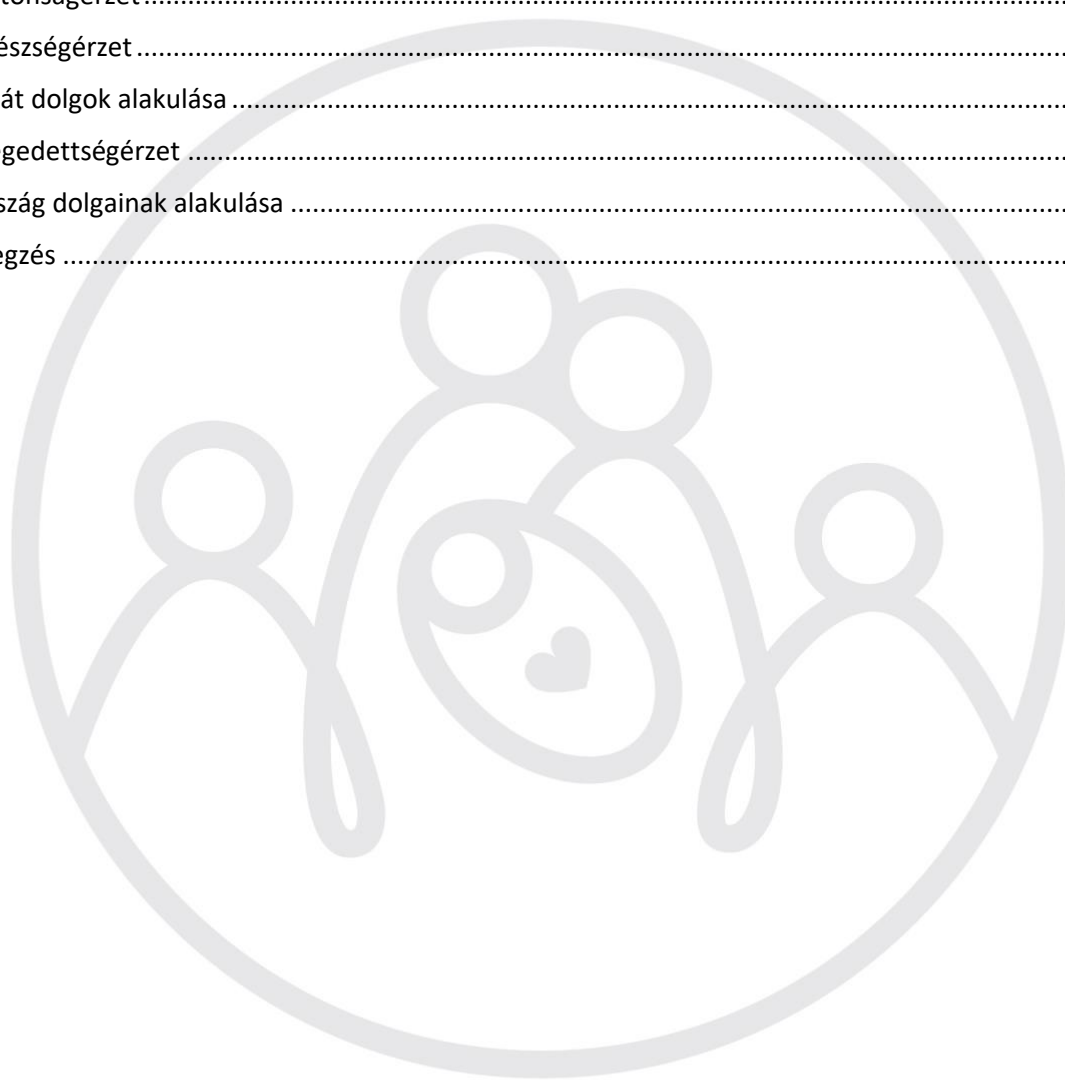

KINCS

KOPP MÁRIA INTÉZET
A NÉPESEDÉSÉRT
ÉS A CSALÁDOKÉRT

Tartalom

Vezetői összefoglaló.....	3
Eredmények	10
Általános hangulat	10
Boldogságérzet.....	13
Biztonságérzet.....	15
Egészségérzet.....	17
Saját dolgok alakulása	20
Elégedettségérzet	22
Ország dolgainak alakulása	23
Összegzés	24

Vezetői összefoglaló

A 2020 novembere és a 2023 augusztusa között zajló KINCS kutatásban azt vizsgáltuk meg, hogyan alakult a 18 évesnél idősebb, felnőtt korú magyarok közérzete, hangulata, azaz milyen volt az egyes válaszadók boldogságszintje, egészségérzete, étellel való elégedettsége, biztonságérzete, saját dolgaik alakulása. Kutatás-sorozatunk képet nyújt arról, hogy az emberek közérzetét hogyan befolyásolta a koronavírus-járvány, a háború okozta sokrétű veszélyeztetettség vagy éppen az ezen kihívásokra adott kormányzati válaszok, intézkedések. 2020 novembere óta hónapról hónapra feltettük az embereknek a közérzetükre vonatkozó kérdéseket, így mostanra egy közel hároméves időszakról tudunk következtetéseket levonni, amelyben a korábbiakban soha nem tapasztalat jelenségekkel szembesültünk, mint a pandémia vagy a szomszédban zajló háború. A kutatás-sorozat átfogó képet nyújt arról, hogy mikor, mi és hogyan befolyásolta a hangulatunkat, hogyan tudtunk megküzdeni a problémákkal és mikor értek bennünket olyan pozitív vagy negatív hatások, amelyek miatt változott a lelkiállapotunk. A közérzettel kapcsolatos tényezőket a válaszadók 1-től 10-ig terjedő skálán értékelték, ahol a magasabb értékek a pozitívabb, az alacsonyabb értékek pedig a negatívabb megítélést jelentik.

Általános közérzet:¹

- Az elmúlt három év összesített adatai szerint a magyarok egy tízfokú skálán átlagosan 7,0-re értékelték saját közérzetüket, tehát korábban a pandémia, most az orosz-ukrán háború és a szankciós politika hatására kialakuló infláció ellenére is alapvetően kiegyensúlyozottak.
- 2021 októbere és 2022 februárja között a pandémiából való kilábalás és az újbóli gazdasági fellendülés hatására javult a magyarok közérzete (7,3), amiben olyan kormányzati intézkedések is szerepet játszottak, mint a 13. havi nyugdíj vagy a családok szja-visszatérítése. Ebben az időszakban megerősödött a biztonság és a stabilitás érzete, ami láthatóan pozitív hatást gyakorolt az emberek általános hangulatára.

¹ Főátlagok: a főátlagok kifejezés egy átlagértékre utal, mely az egyes mutatók havi átlagait jelenti összesítve az elmúlt harminckét hónap során.

Általános hangulat / összesített adatok: az összes közérzeti mutató átlaga az elmúlt harminckét hónap során.

- A szomszédos országban kialakult háborús helyzet 2022 februárja és júniusa között a magyarok általános közérzetében még nem érzékeltette hatását, számottevő változást nem okozott.
- 2022 júliusában és augusztusában azonban az emberek általános hangulatán már látszott a kialakult energiaválság és a kezdődő gazdasági válság hatása. Az emberek közérzete romlott, ennek átlaga 7,1-ről 6,7-re csökkent, ami azonban még így is a pozitív, középérték feletti tartományban maradt.
- 2023-ban a szankciók negatív gazdasági hatása és a háborús infláció ellenére a magyarok hangulata nem változott: 2023 januárja és augusztusa között átlagosan 6,8-as átlaggal jellemezhető a magyarok közérzete.

Boldogságérzet:

- A kiskorú gyermek a családban valódi boldogságforrást jelent. A 18 év alatti gyermeket nevelő szülők ugyanis különösen boldogok (átlag: 8,0), míg akiknek nincs kiskorú gyermeke, azok átlagosan 7,0-re értékelték a boldogságérzetüket az elmúlt három év során. Azok a válaszadók voltak a legboldogabbak, akik kisgyermeket neveltek (8,4).
- Családi állapot tekintetében a házasok, a stabil párkapcsolattal rendelkezők a legboldogabbak (7,9), míg az elváltak 6,5-ös, az egyedülállók pedig 6,9-es értéket adtak a kérdésre.
- A fiatalabb válaszadók boldogabbak, mint az idősebbek, a 18-29 évesek átlagosan 7,8-ra, míg a 65 évnél idősebbek átlagosan 6,8-ra jellemezték boldogságérzetüket.

Biztonságérzet:

- A magyarok biztonságérzete a vizsgált harminckét hónap átlagában egy tízfokú skálán átlagosan 7,1-es értéket mutatott, ami azt jelzi, hogy a koronavírus-járvány és a háború kitörése ellenére viszonylagos biztonságban érezték magukat a magyarok.
- 2021 októberétől, a járvány mérséklődése után javultak a biztonságérzetet jelző értékek, jellemzően 7,4-7,7 között mozgott 2022 júliusáig, aminek a pandémia után erősödő gazdasági környezet, illetve az új kormányzati intézkedések (13. havi nyugdíj, szja-visszatérítés, 25 év alattiak szja-mentessége) lehettek az okai.

- Ugyanakkor fontos kiemelni, hogy míg 2022 júniusában átlagosan 7,4-re értékelték az emberek a biztonságérzetüket, addig júliusban a háború begyűrűző hatásai, a szankciók hatására megemelkedő energiaárak miatt érezhető elbizonytalanodás következett be, és ez az érték 6,6-ra csökkent.
- A kialakuló helyzetre adott kormányzati intézkedések hatása látszódtott 2022 szeptemberében (6,8), amikor újra növekedés volt tapasztalható, és némileg javult az emberek biztonságérzete.
- A férfiak (a vizsgált harminckét hónap átlagában egy tízfokú skálán átlagosan 7,3) az elmúlt közel három évben némileg nagyobb biztonságban érezték magukat, mint a nők (7,0). A férfiak a háború kitörését is kisebb megrázkódtatással vették tudomásul, mint a hölgyek (7,7-ről 7,4-re), akiknek a körében jelentősebb volt a 2022 február-május közötti visszaesés (7,6-ről 7,0-ra). 2022 júliusában mindkét nemre negatív hatást gyakoroltak a szankciók okozta változások (2022. június: férfi 6,8 és a női 6,5), 2022 szeptemberétől azonban a férfiaknál újra nőtt a biztonságérzet, 2022. szeptemberben már 7,2-es átlag volt kimutatható. A nők esetében nem történt változás a biztonságérzet tekintetében (6,5).
- 2023 év elején a nők biztonságérzetében is jelentős változás következett be: a 2022. decemberi 6,4-es átlag 2023 januárjában már megközelítette a 7,0 átlagértéket, júniusban, feltehetően az élelmiszerár-stop kivezetésének hatására egy kis visszaesés volt tapasztalható, de augusztusban már a férfiak átlagértékét egy tizeddel meghaladta (7,1).

Egészségérzet:

- A magyarok többsége egészségesnek érzi magát. Átlagosan 6,9-es értékkel jellemezték egészségüket.
- A vizsgált időszak első két évében, a koronavírus-járvány csúcsán, 2021 februárjában volt ez az érték a legalacsonyabb (6,8), azonban összességében az emberek még ekkor is alapvetően inkább egészségesnek érezték magukat. 2022-ben nem változott jelentősen az egészségérzet átlagos megítélése (havonta átlagosan 6,9-7,0 körül alakult), míg 2023-ban kismértékben csökkent (6,9-6,7).

- Legegészségesebbnek 2021 decemberében érezték magukat a válaszadók (7,2), amire az átoltottság és a karanténmentes ünnepek adhatnak magyarázatot, hiszen ez volt az első karácsony a járvány kezdete óta, amit az emberek korlátozások nélkül együtt tölthettek.
- Minél fiatalabb valaki, annál egészségesebbnek érezte magát: míg a legfiatalabbaknál (a 18-29 éveseknél) 7,4 és 8,4 között mozogtak az értékek az elmúlt harminckét hónap során, addig ugyanez az érték a legidősebb, nyugdíjas korcsoportban 5,3 és 6,1 között alakult.
- Az egészségérzet szorosan összekapcsolódik a gyermekneveléssel, úgy tűnik, hogy az ezzel járó öröm és boldogság kihat a testi-lelki egészségre. Azok a szülők, akik kiskorú gyermeket nevelnek, sokkal egészségesebbnek érzik magukat, mint akiknek 18 évesnél idősebb gyermekeik vannak: az előbbiek 7,3 és 8,0 között értékelték az egészségi állapotukat, míg az utóbbiak 5,8 és 6,3 közötti átlagokat adtak az elmúlt harminckét hónap során.

Saját dolgok alakulása:

- Összességében a válaszadóknak saját bevallásuk szerint jól alakultak a saját dolgaik, hiszen az elmúlt közel három évet ebben a tekintetben átlagosan 6,8-ra értékelték.
- Az emberek még a pandémia idején is viszonylag magas, 6,7-7,1-es értékeket adtak a saját dolgaik alakulására, majd 2021 októberében az ország kedvező gazdasági helyzete miatti intézkedések – 13. havi nyugdíj, szja-visszatérítés bejelentése, és a kifizetések – tovább emelték a kedvező hangulatot (7,2), ami 2022 júniusáig kitartott (6,9-7,2).
- A 2022. júliusi rezsizabály-pontosítások a saját dolgok alakulására is hatással voltak, 6,4-re esett vissza ez az érték, azonban az uniós szankciók hatására romló társadalmi környezeten a kormány intézkedései (árstopok meghosszabbítása) javíthattak, hiszen augusztusban és szeptemberben már némileg kedvezőbbnek ítélték az emberek a saját dolgaik alakulását.
- 2023-ban a saját dolgok alakulása a folytatódó háború ellenére is kismértékben javult, és 6,6-6,8 között mozgott.
- Településtípus szerint vizsgálva az látszik, hogy a szankciók (2022 július) miatt változó energiaárak jobban rontották a budapestiek véleményét (6,2), mint a többi

településtípuson élőkét (megyeszékhely, 6,4: város, 6,5: község). Ez a tendencia 2022 augusztusáig figyelhető meg. Az ezt követő időszakban már nem látható számottevő különbség a településtípus szerint. Az ország kedvező gazdasági helyzete miatt biztosított szja-visszatérítés és a 13. havi nyugdíj ellenére 2022 februárjában az egyik legalacsonyabb értéket adták a fővárosiak (6,8), szemben a többi településtípus kiugró, 7,2-7,3-as értékével (megyeszékhely: 7,2, város: 7,3, község: 7,1).

- A kiskorú gyermeket nevelők 2020 decembere kivételével minden hónapban kedvezőbben ítélték meg saját dolgaik alakulását a gyermektelenekhez képest.

Elégedettségérzet:

- A megkérdezettek az elmúlt közel három évben jellemzően elégedettek voltak az életükkel (a vizsgált harminckét hónap átlagában egy tízfokú skálán átlagosan 6,7).
- A vizsgált periódus első két évében az emberek legkevésbé a pandémia időszakában, azaz 2021 januárjától - 2021 júniusáig voltak elégedettek (6,5-6,8), majd az ország és a gazdaság újraindulásával egyidejűleg, az szja-visszatérítés és a 13. havi nyugdíj bejelentésével (2021. október), majd kifizetésével jelentősen nőtt az elégedettség (2022. február) (7,0 - 7,2 között mozgott az érték). 2022 második felében kismértékű csökkenés történt (6,7-ről 6,4-re), majd 2023-ban a szomszédos országban zajló háború folytatása ellenére is kissé újra növekedni kezdett az emberek elégedettsége (6,6-6,7-re).
- Az étellel való elégedettség úgy tűnik, szorosan kapcsolódik a családhoz, hiszen a kisgyermeket nevelők voltak a legelégedettebbek (7,6). Itt különösen érdekes, hogy 2021 áprilisában, a pandémia idején feltehetően az iskolák, óvodák újranyitásának hírére rekordmagasra (8,4) szökött körükben az elégedettség mértéke.
- Az elmúlt egy évben munkaerőpiaci aktivitás szerint az étellel való elégedettségben a dolgozók (6,7-7,1) és a nyugdíjasok (5,9-6,5) stabilitást mutatnak, míg a kisgyermeket nevelők elégedettségében nagyobb ingadozás látható (7,7-6,3).

Ország dolgainak alakulása

- Kutatásunkban az emberek saját életük megítélésén kívül rákérdeztünk arra is, hogy hogyan ítélik meg az ország dolgainak alakulását. Az emberek az elmúlt közel három év alatt egy 1-től 10-ig terjedő skálán átlagosan 5,1-gyel jellemezték az ország

dolgainak az alakulását, ami kedvezőtlenebb képet mutat az emberek saját dolgaik alakulásának megítéléséhez képest (6,8).

- 2022 év elején még 5-6 között volt az ország dolgainak alakulását mutató érték, ami júliusban az energiaválság és a kezdődő gazdasági válság hatására romlott (4,5-re).
- Ebből az látszik, hogy a magyar emberek reálisan látják az országot sújtó, külső tényezőkből eredő problémákat, azonban ezek a problémák a mindennapjaikban kevésbé jelennek meg, saját életük kapcsán sokkal pozitívabbak, mint az ország dolgainak megítélése során. Ez azt jelzi, hogy az országos problémák kisebb mértékben csapódnak le az emberek saját életében, azokat jobban elválasztják a saját életüktől.
- Az élettapasztalat jelentős hatással van az ország dolgaival való elégedettségre. Az elmúlt három év során az idősebbek (65 év feletti) az energiaválság és a gazdasági válság ellenére is pozitívabban látták az ország dolgainak az alakulását, mint 18-29 évesek (5,6 és 4,6 átlagérték).

A kutatásról

A KINCS longitudinális vizsgálata 2020 novemberében indult, és idáig összesen harminckét hónapban történt adatfelvétel. A kutatás minden esetben 1000 fő telefonos (CATI) megkérdezésével történt,² a harminckét hónapban végzett felmérés eredményei reprezentatívak a 18 éves és idősebb lakosságra nem, kor, településtípus és iskolai végzettség szerint. A kutatás célja, hogy feltáró jelleggel megvizsgálja a 18 éves és idősebb magyar lakosság közérzetét különböző demográfiai változók mentén (pl.: iskolai végzettség, családi állapot, kor, településtípus, gyermekszám).³ Adatfelvételek időpontjai:

² Kivéve 2021. október, ahol N=500.

³ Az elemzés során a harminckét hónap együttes átlaga lett figyelembe véve. Ellenkező esetben az adott időszak mindig jelzésre kerül.

1.	2020.	November 3 – 5.
2.		December 7 – 10.
3.	2021.	Január 14 – 18.
4.		Február 17 – 19.
5.		Március 18 – 20.
6.		Április 14 – 16.
7.		Május 20 – 22.
8.		Június 20 – 22.
9.		Július 14 – 16.
10.		Augusztus 4 – 6.
11.		Szeptember 15 – 18.
12.		Október 20 – 29.
13.		December 1 – 11.
14.	2022.	Január 5 – 13.
15.		Február 16 – 23.
16.		Április 13 – 22.
17.		Május 5 – 13.
18.		Június 9 – 22.
19.		Július 13 – 22.
20.		Augusztus 10 – 26.
21.		Szeptember 8 – 16.
22.		Október 19 – 26.
23.		November 9 – 17.
24.		November 30 – December 8.
25.	2023.	Január 11 – 20.
26.		Február 16 – 27.
27.		Március 22 – 31.
28.		Április 14 – 28.
29.		Május 17 – Június 01.
30.		Június 15 – 23.
31.		Július 12 – 28.
32.		Augusztus 17 – 26.

A kutatás az alábbi kérdések mentén vizsgálta az emberek közérzetét:

- Egészsében véve mennyire tartja boldognak saját magát?
- Egészsében véve mennyire érzi magát biztonságban?
- Egészsében véve mennyire tartja egészségesnek saját magát?
- Egészsében véve az Ön életében jól alakulnak-e a dolgai?
- Egészsében véve Ön mennyire elégedett mostanában az életével?

Az elemzés tartalmazza a megkérdezettek véleményét az ország haladási irányáról is⁴. Ez az érték nem része a közérzet átlagoknak, mert nem a mentális egészségi állapotot tükrözi.

⁴ Egészsében véve Ön szerint jól alakulnak az ország dolgai?

KINCS

KOPP MÁRIA INTÉZET
A NÉPESEDÉSÉRT
ÉS A CSALÁDOKÉRT

Eredmények

Általános hangulat

Az elmúlt közel három év alatt az emberek összességében átlagosan 6,9-re értékelték közérzetüket egy 1-től 10-ig terjedő skálán. 2021 októbere és 2022 februárja között volt ez az érték a legmagasabb: 7,3. A 2020-as év végéhez hasonló szigorúbb járványügyi intézkedések 2021 novemberében és decemberében elmaradtak. Így valószínűsíthető, hogy az ünnepek alatt az emberek kiegyensúlyozottabbak voltak, mivel újra együtt lehettek a családtagjaikkal. Tavaly februárban a kormány bőkezűen jutalmazta a gyermekes családokat az szja-visszatérítéssel, és a nyugdíjasokat a 13. havi nyugdíj egyösszegű kifizetésével. Ezek a támogató intézkedések biztos alapot adtak a gyermeket nevelőknek, valamint a nyugdíjasoknak, ami az általános hangulatot is pozitívabb irányba terelte.

A 2022. február végén kitört orosz-ukrán háború alapvetően megváltoztatta a világgazdasági kilátásokat. Az infláció számos országban több évtizedes csúcspontot döntött meg. Az adatok alapján elmondható, hogy 2022 februárja és júniusa között a kialakult háborús helyzet még nem éreztette hatását, a magyarok általános közérzetében számottevő változást nem okozott. A 2022. februári és júniusi főátlagokat vizsgálva csupán enyhe csökkenés látható (7,3-ról 7,1-re mérséklődött). Az infláció emelkedésének mértéke már jelentős volt, de még nem beszélhetünk releváns hangulatromlásról ebben az időszakban, vagyis elmondható, hogy ekkor a magyarok hangulata stabil, háború- és inflációálló volt. Mindazonáltal tavaly júliusban és augusztusban az általános hangulat tükrözte az uniós szankciók miatt kibontakozó energiaválság hatását. Az emberek közérzetére vonatkozó-átlagérték 2022 júliusban 6,7 volt, ami 2022 októberében, novemberében, valamint 2023 júliusában is hasonlóan alacsony, 6,7-es értéket jelentett. Azonban ezek az értékek is összességében pozitívnak mondhatók, a felső harmadban helyezkednek el, ami azt jelzi, hogy az emberek hangulata még a nehézségek közepette és a veszélyek korában is inkább válságállóknak tekinthető.

A kormány a magyar családok és a gazdaság energiaellátásának védelmére, 2022. július 13-án energia-veszélyhelyzetet hirdetett,⁵ melynek egyik eleme, hogy az átlagfogyasztás mértékéig

⁵ <https://kormany.hu/hirek/a-kormany-energia-veszelyhelyzetet-hirdetett>

jár a kedvezményes áron kapható villamosenergia és földgáz (a kedvezményen felül a nagycsaládok számára emelt mennyiségű földgázkeret is biztosított). Ez a kedvezmény Európában egyedülálló, így a háztartások jóval a piaci ár alatti összeget fizetnek a villany- és gázhasználatért. Valószínűsíthetjük, hogy ezen intézkedések is hozzájárultak ahhoz, hogy szeptemberben az emberek általános hangulata nem romlott tovább, sőt kis mértékben még javult is (6,8).

2023-ban tovább folytatódott a háború a szomszédos országban, ami továbbra is rányomta a bélyegét az ország gazdasági helyzetére, azonban az adatokból úgy tűnik, hogy az emberek alapvetően pozitív hangulata kitart: 2023 januárja és augusztusa között átlagosan 6,8 volt a magyarok közérzete.

A magyarok a vizsgált harminckét hónap átlagát tekintve kiemelkedően magas értékkel jellemezték a boldogságukat (7,4) és a biztonságérzetüket (7,1). A közel három év alatt 2021 októberében voltak a legmagasabbak ezek az értékek (7,8 és 7,7). 2022 júliusában pedig a legalacsonyabbak (a boldogságérzet 7,1, a biztonságérzet 6,6), mely utóbbi összefüggésbe hozható a rezsicsökkentés szabályainak pontosításával. Az egészségérzet a járványhelyzet után, a korlátozások megszűntét követő karácsonyon, 2021 decemberében volt a legmagasabb, 7,2-es értékkel. A legalacsonyabb érték pedig 2023 januárjában, márciusában, júniusában és augusztusban volt (átlagosan egyaránt 6,7-es értéket jelent), ami valószínűsíthetően inkább a lelki egészség romlásához kapcsolódik, hiszen ebben az időszakban a gazdasági kihívásokkal, az inflációval való küzdelem rányomja a bélyegét a mindennapokra. A saját dolgok alakulása szintén 2021 októberében ugrott a legmagasabb értékre (7,2), melyet még 2022. februárban és áprilisban is elért. Ezek az értékek is együtt mozogtak a gazdasági erősödés miatt bejelentett, majd februárban kifizetett 13. havi nyugdíjjal és szja-visszatérítéssel. A legkedvezőtlenebb érték pedig 2022 júliusában volt (6,4), ami egyértelműen kapcsolható a szankciók miatt módosított egyes szabályok bejelentéséhez. Hasonlóan alacsony volt az érték 2022 decemberében, amikor a fűtési szezon miatti bizonytalanságot érezhették az emberek. Az emberek a saját dolgaik alakulását messze jobbnak értékelték minden hónapban, mint az ország dolgainak alakulását. A közel 3 éves időszak átlaga 5,1 volt. A több, mint egy éve Magyarországra is begyűrűzött gazdasági válság hatásai érezhetők a legutóbbi hónapok

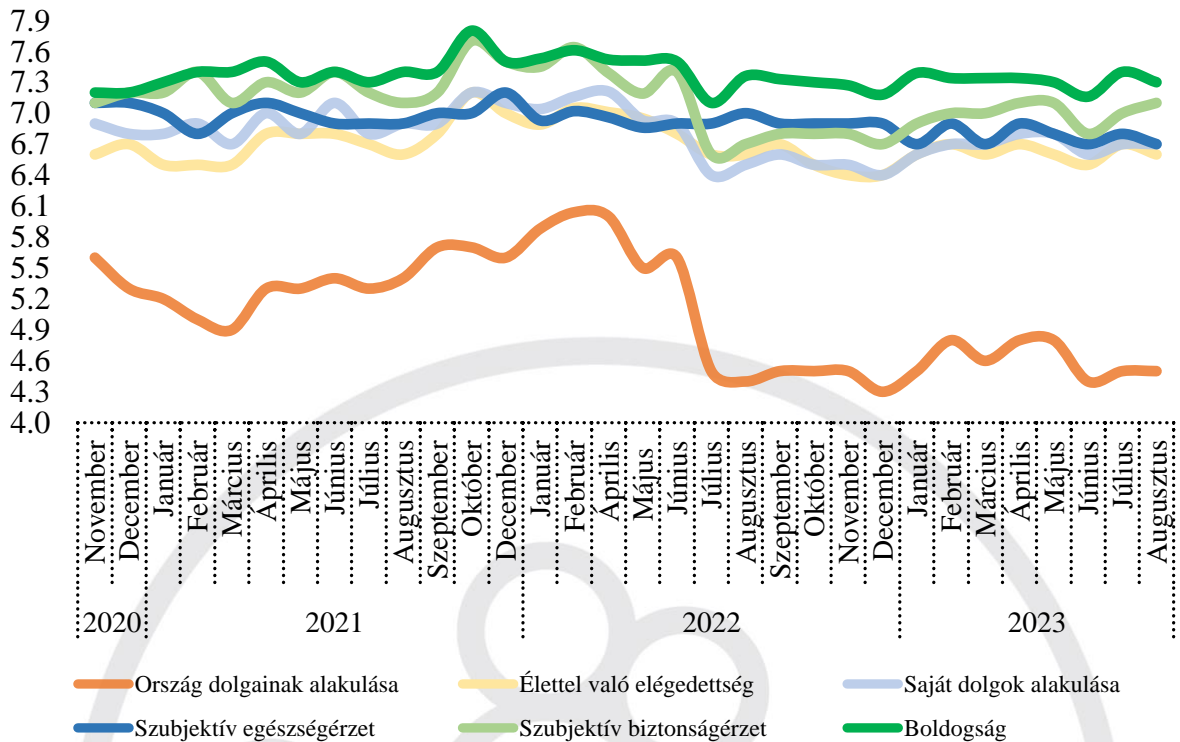

KINCS

KOPP MÁRIA INTÉZET
A NÉPESEDÉSÉRT
ÉS A CSALÁDOKÉRT

értékeléseiben. A válság előtti időszak legalacsonyabb mért értéke 4,9 volt, ami a járvány idejére esett, ellenben onnantól kezdve egészen 2022 áprilisáig - a háború kitörése ellenére - egy emelkedő trendet láthatunk (6-os értékig emelkedett), ami a gazdaság újraindulásának, és a meghozott kormányzati intézkedések hatását tükrözheti. Tavaly májusban-júniusban az értékek (5,5-5,6) némileg csökkentek, mely a választásokat követő szokásos visszaesést mutatja. Az elégedettségérzet ugyancsak 2021 októberében volt a legmagasabb (7,2), míg alacsonynak volt mondható a pandémia idején, 2021. január-március között (6,5), ezt követően az oltások megkezdésével már emelkedett ez az érték. A legalacsonyabb értéket 2022 novemberében és decemberében mértük (6,4), ami ugyancsak összefügghet a téli időszakban tapasztalható gazdasági és energia bizonytalansággal.

1. ábra: Egyéni étellel kapcsolatos tényezők megítélése, átlagok 2020. november – 2023. augusztus (N = 1000)

Megjegyzés: 2021 októberében, N=500

Boldogságérzet

A magyar emberek az elmúlt közel három évben alapvetően boldognak tartották magukat, átlagosan 7,4-re értékelték boldogságukat egy tízfokú skálán. Az adatok közül kiemelkedik a 2021. októberi és 2022. februári adatfelvétel, amikor 7,8-as és 7,6-os értéket adtak a válaszadók, azonban fontos megjegyezni, hogy az egyes hónapok között (2021. októbert és 2022. júliust kivéve) számottevő különbség nem látható. 2020. november-decemberben még valamivel alacsonyabb volt ez az érték (7,2) – valószínűsíthető, hogy az akkori szigorúbb járványügyi intézkedések állhatnak a háttérben –, azonban a pandémia ellenére is alapvetően jól érezték magukat az emberek. A 2022. február 24-én kezdődő orosz-ukrán háború következtében sem csökkent az emberek boldogságérzete, átlagosan 7,5-ös átlagértékkel jellemezték a hangulatukat 2022 áprilisában. A válaszadók az elmúlt közel három év legalacsonyabb értékét 2022 júliusában adták, amikor 7,1-re értékelték a saját boldogságukat. Ez összefüggésben állhat a szankciók miatt jelentkező gazdasági hatásokkal, az energia-veszélyhelyzet bejelentésével, és

KINCS

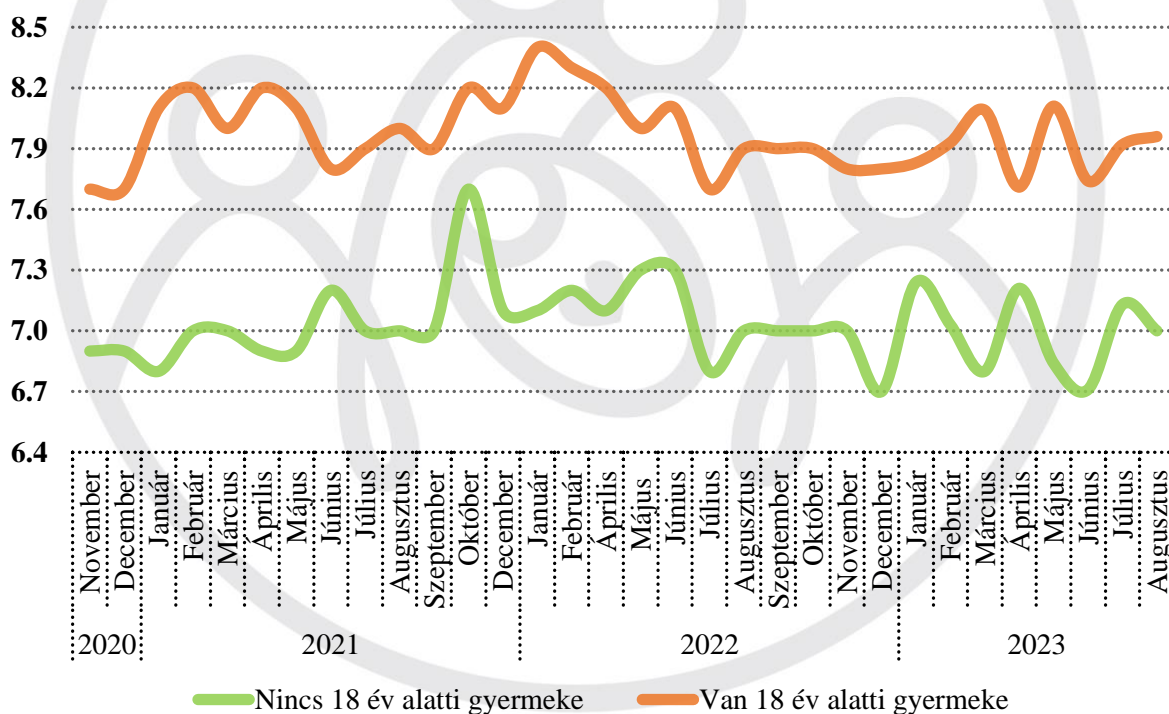
KOPP MÁRIA INTÉZET
A NÉPESEDÉSÉRT
ÉS A CSALÁDOKÉRT

a szomszédos országban zajló háború miatt emelkedő inflációval. 2022 augusztusát követően azonban az emberek boldogságérzete egy stabil, 7,2-7,4 közötti átlagértéket vett fel.

Minél fiatalabbak a megkérdezettek, annál boldogabbnak érezték magukat az elmúlt három év során: a 18-29 évesek átlagosan 7,8-as, míg a 65 évnél idősebbek 6,8-as átlagértékkel jellemezték a hangulatukat. Minél magasabb iskolai végzettsége van valakinek, annál boldogabb: a diplomások átlagértéke 7,8, az alapközü végzettségüké 7,1. Az eredmények egyértelműen azt mutatják, hogy a kiskorú gyermek jelenléte a családban valódi boldogságforrást jelent. A 18 év alatti gyermeket nevelő szülők az elmúlt harminckét hónap során ugyanis kiemelkedően boldogok, 8,0 körüli átlagérték jellemzi őket, míg a kiskorú gyermeket nem nevelők esetében ugyanez az érték 7,0 volt.

2. ábra: Boldogságérzet megítélése a 18 év alatti gyermekek szerint, átlagok 2020.

november – 2023. augusztus (N = 1000)

Megjegyzés: 2021 októberében, N=500

Az eredmények alapján azt is elmondhatjuk, hogy az elmúlt harminckét hónap alatt, a házások a stabil párkapcsolatban élők (7,9) a legboldogabbak, és a házások boldogságérzete a legkiegyensúlyozottabb. Ezzel szemben az egyedülállók 6,9-re, az elváltak pedig 6,5-re

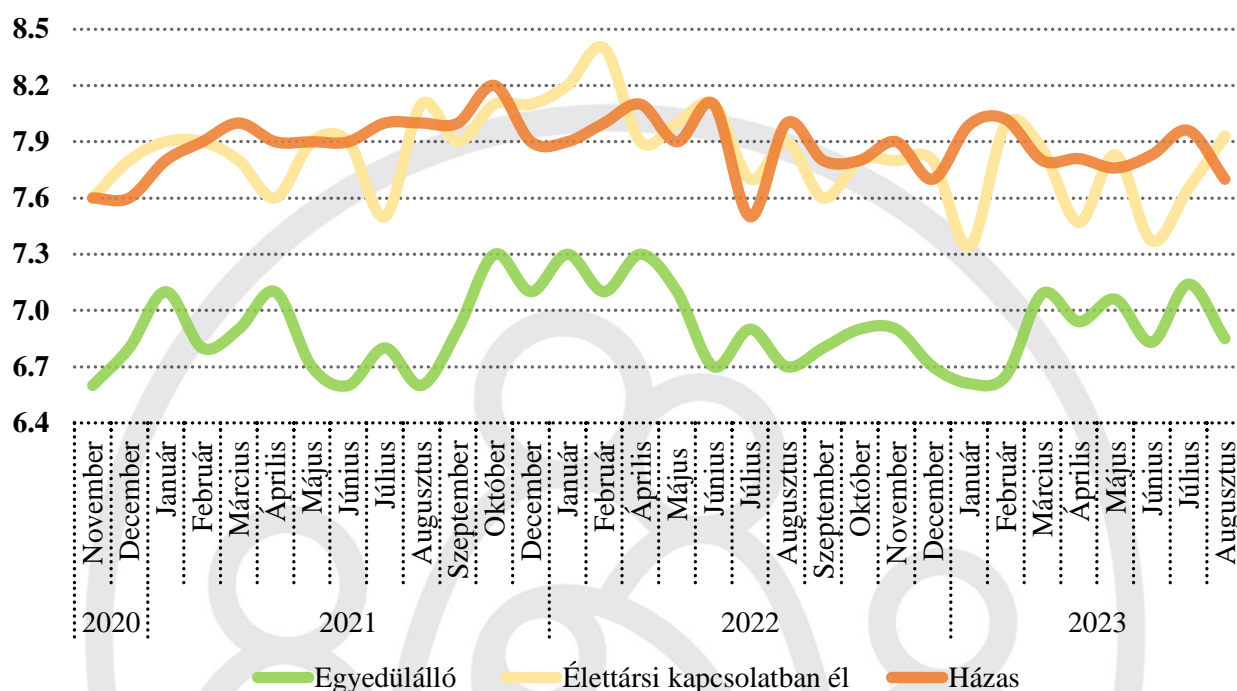

KINCS

KOPP MÁRIA INTÉZET
A NÉPESEDÉSÉRT
É S A CSALÁDOKÉRT

értékelték a boldogságukat. Az összes vizsgált csoport közül a kisgyermeket nevelők a legboldogabbak (8,4).

3. ábra: Boldogságérzet megítélése családi állapot szerint, átlagok 2020. november – 2023. augusztus (N = 1000)

Megjegyzés: 2021 októberében, N=500

Össességében elmondható, hogy a gyermeknevelés, különösen a kisgyermek, valamint a házasság, a stabil párkapcsolat nagy mértékben pozitívan hat a megkérdezettek boldogságára. Úgy tűnik, hogy a magyar emberek számára a gyermek a lelki egészséget támogató kincs, a boldogság forrása.

Biztonságérzet

Az adatok alapján elmondható, hogy Magyarországon alapvetően biztonságban érzik magukat az emberek, hiszen 2021. november és 2023. augusztus között átlagosan 7,1-es értéket adtak erre a kérdésre, és annak ellenére magas ez az érték, hogy a szomszédos országban, Ukrajnában háború zajlik. Fontos kiemelni azonban, hogy a biztonságérzethez az anyagi biztonság is hozzátartozik, az adatok alapján pedig egyértelműen elmondható, hogy a 2022 júliusi energiaár-

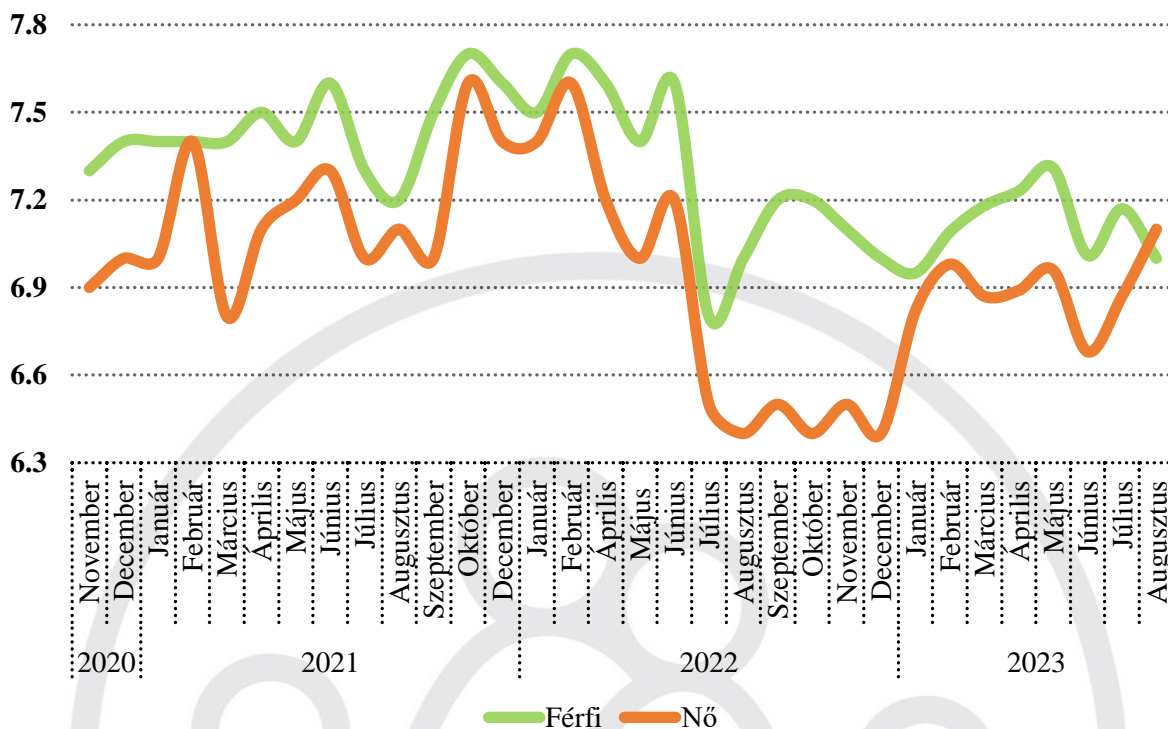

változások, valamint a háború miatt emelkedő infláció nyomot hagyott az emberek biztonságérzetén. Míg 2022 júniusában átlagosan 7,4 volt a válaszadók biztonságérzete, addig júliusban ez az érték 6,6-ra csökkent. A kialakuló helyzet miatt meghozott kormányzati intézkedések hatására – benzinárstop, élelmiszerár-stop meghosszabbítása, tűzifa biztosítása, rezsizabályok pontosítása – 2022. augusztus és szeptember hónapokban (6,7- 6,8) újra növekedés volt tapasztalható, és némileg javult az emberek biztonságérzete. 2023 januárjától kezdve tovább emelkedett ez az érték, stabilabb lett az emberek biztonságérzete: január és augusztus között már 7,0-es átlagértéket adtak a válaszadók. 2023-ban az egyetlen visszaesés júliusban történt, ami összefügghet az élelmiszerár-stop megszüntetésével, valamint a csok és babaváró támogatás módosításával is. Augusztusban azonban már újra emelkedett az érték, ami feltehetően a kötelező akciózás sikeréhez köthető.

A férfiak (7,3-as átlagérték) az elmúlt közel három évben nagyobb biztonságban érezték magukat, mint a nők (7,0). Az első jelentős eltérés 2021 márciusában volt, amikor a nők biztonságérzete jelentősen csökkent (7,4-ről 6,8-re), míg a férfiaké változatlan maradt. Ennek feltehetően az oltások körüli bizonytalanság volt az oka. A férfiak a háború kitörését is kisebb megrázkódtatással vették tudomásul, mint a hölgyek (7,7-ről 7,4-re), akiknél jelentősebb volt a február-május közötti visszaesés (akkor 7,6-ról 7,0-re mérséklődött ez az átlagérték). A háborúval ellentétben mindkét nem esetében jelentős negatív hatást okozott 2022 júliusában a szankciók miatti energiaár-emelkedés (a férfiak körében ekkor az átlagérték 6,8, a nőknél 6,5 volt). A kialakuló helyzet miatt meghozott kormányzati intézkedések nagyobb hatással voltak a férfiak biztonságérzetére, mint a nőkére. Elmondható, hogy a férfiakat jobban megnyugtatták az intézkedések, mert szeptemberben már 7,2-es átlag volt kimutatható. A nők esetében nem történt változás a biztonságérzet tekintetében (6,5). 2023 év elején a nők biztonságérzetében jelentős változás következett be: a 2022. decemberi 6,4-es átlag 2023 januárjában már megközelítette a 7,0 átlagértéket, júniusban mindkét nemnél, feltehetően az élelmiszerár-stop kivezetésének hatására egy kis visszaesés volt tapasztalható. Összeségében 2023-tól, néhány időszaktól eltekintve kis különbséggel, de együtt mozgott a két nem biztonságérzettel kapcsolatos átlagos megítélése, és idén augusztusban a nők (7,1) biztonságérzete már magasabb volt, mint a férfiaké (7,0).

4. ábra: Biztonságérzet szubjektív megítélése nemek szerint, átlagok 2020. november – 2023. augusztus (N = 1000)

Megjegyzés: 2021 októberében, N=500

Korcsoportok szerint vizsgálva az látható, hogy az elmúlt harminckét hónap során a fiatalok, a 18-29 évesek érték magukat a leginkább biztonságban (7,9), az 50-65 évesek pedig a legkevésbé (6,7), míg a legidősebb (65 évnél idősebb) korosztály 7,0-as átlagértéket adott erre a kérdésre, tehát elmondhatjuk, hogy a nyugdíjas korú válaszadók is alapvetően biztonságban érték magukat. A háborús konfliktus ellenére a kiskorú gyermeket nevelők nagyobb biztonságban érzik magukat, mint akiknek 18 évesnél idősebb gyermekeik vannak: az előbbiek 7,2-re értékelték a biztonságérzetüket, míg az utóbbiak 6,9-es átlagot adtak.

Egészségérzet

A megkérdezettek többsége egészségesnek érzi magát, hiszen a vizsgált harminckét hónap során átlagosan 6,9-es értéket adtak az 1-től 10-ig terjedő skálán. A vizsgált periódus első két évében legkevésbé 2021 februárjában (6,8), a karantén idején, leginkább pedig 2021 decemberében (7,2) érezték magukat egészségesnek az emberek, amire pont a járványidőszak

KINCS

KOPP MÁRIA INTÉZET
A NÉPESEDÉSÉRT
ÉS A CSALÁDOKÉRT

vége, a karanténmentes ünnep adhat magyarázatot, hiszen ez volt az első karácsony, amit az emberek korlátozások nélkül együtt tölthettek. 2022-ben nem változott jelentősen az egészségérzet megítélése (6,9-7,0), míg 2023-ban kismértékű csökkenés, majd stagnálás következett be (6,9-6,7 között alakult ez az átlagérték).

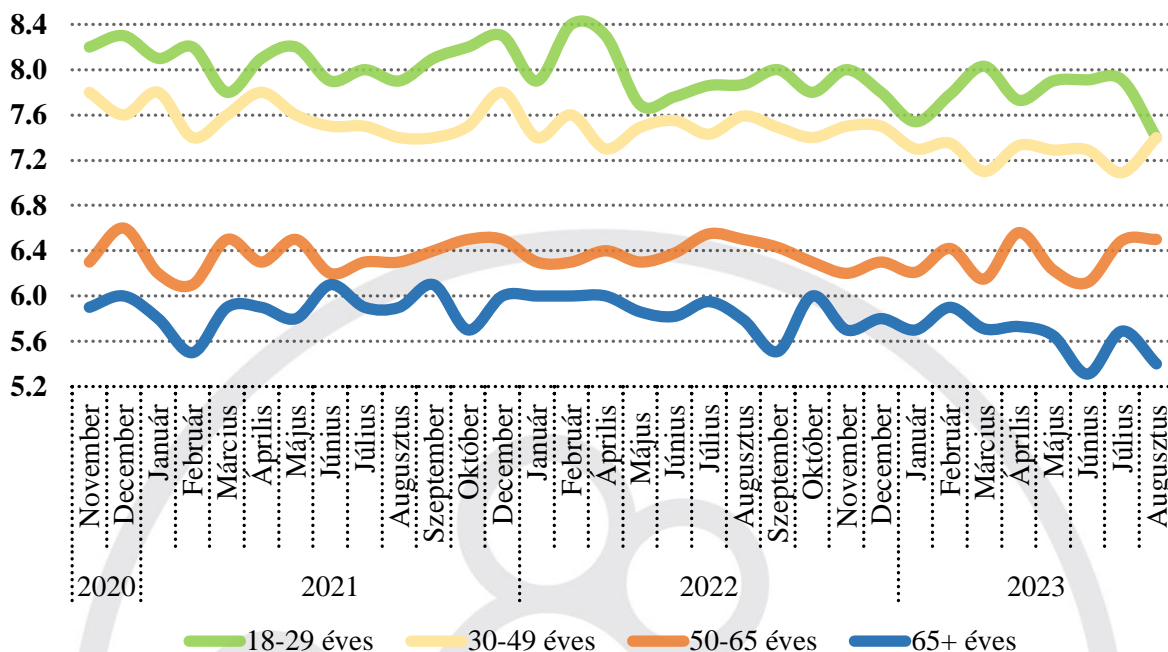

KINCS

KOPP MÁRIA INTÉZET
A NÉPESEDÉSÉRT
ÉS A CSALÁDOKÉRT

5. ábra: Egészségérzet szubjektív megítélése korcsoportok szerint, átlagok 2020.

november – 2023. augusztus (N = 1000)

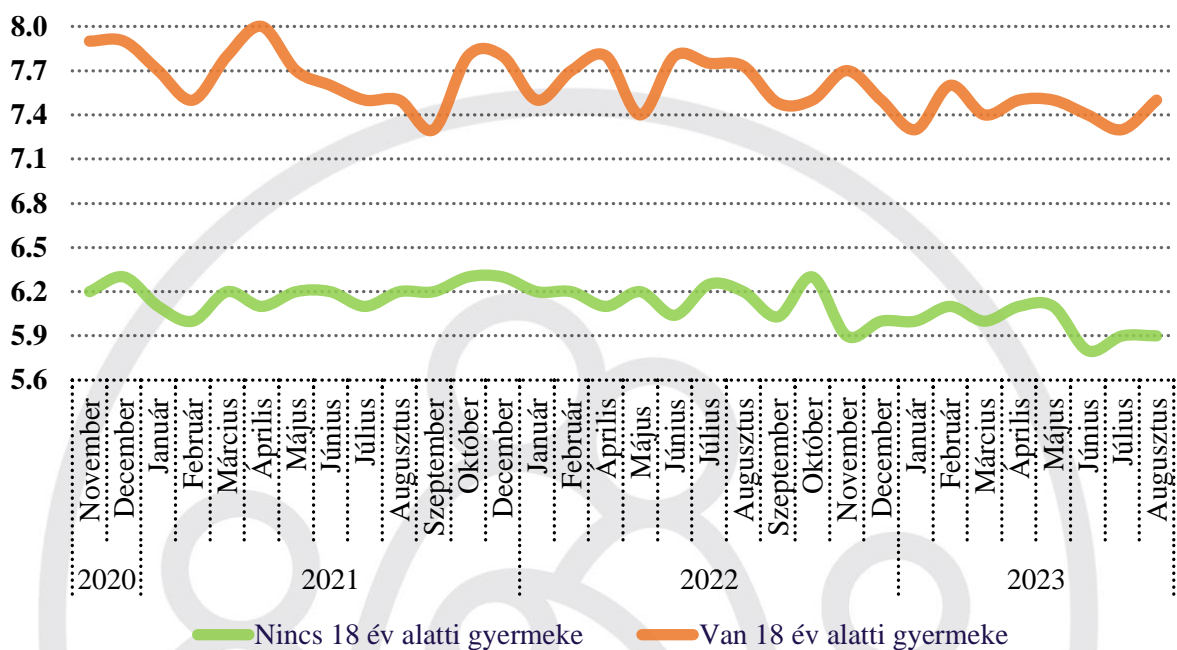
Megjegyzés: 2021 októberében, N=500

Leginkább a kor, az iskolai végzettség és a kisgyermek jelenléte a háztartásban befolyásolja az egészségérzetet. Minél fiatalabb a megkérdezett, annál jobbnak gondolja az egészségét. A legfiatalabbaknál, a 18-29 éveseknél a vizsgált harminckét hónap során 7,4 és 8,4 között mozogtak az értékek, míg a legidősebb, nyugdíjas korcsoportban 5,3 és 6,1 között. A 18-49 évesek a vizsgált közel három év során átlagosan 7,8-ra értékelték az egészségüket, a 65 évesnél idősebbek esetében ez az érték már csak 5,7 volt. Minél magasabb valakinek az iskolai végzettsége, annál jobbnak véli az egészségi állapotát. Az alapközü iskolai végzettséggel rendelkezők esetében 6,3; a középökü végzettségük esetében 7,2; míg a felsőökü végzettséggel rendelkezőknél 7,6 ez az átlag. A Budapesten (7,2) és a megyeszékhelyeken/megyei ögü városokban élők (7,1) egészségesebbnek tartják magukat, mint a városokban (6,7) és a községekben (6,8) élők. A kiskorü gyermeket nevelő szülők átlagosan 7,6-os értéket adtak a kérdésre, míg akiknek nincs 18 év alatti gyermeke, azok csak 6,1-et. Kutatásunk rávilágított arra, hogy a gyermeknevelés örömet, boldogságot visz a szülők életébe, és a testi-lelki egészségükre is hatással van, hiszen a szülést követő, az anyákat jobban

igénybe vevő időszak ellenére is a kiskorú gyermeket nevelő szülők érezték magukat a legjobb egészségi állapotban.

6. ábra: Egészségérzet szubjektív megítélése a 18 év alatti gyermekek szerint, átlagok
2020. november – 2023. augusztus (N = 1000)

Megjegyzés: 2021 októberében, N=500

Saját dolgok alakulása

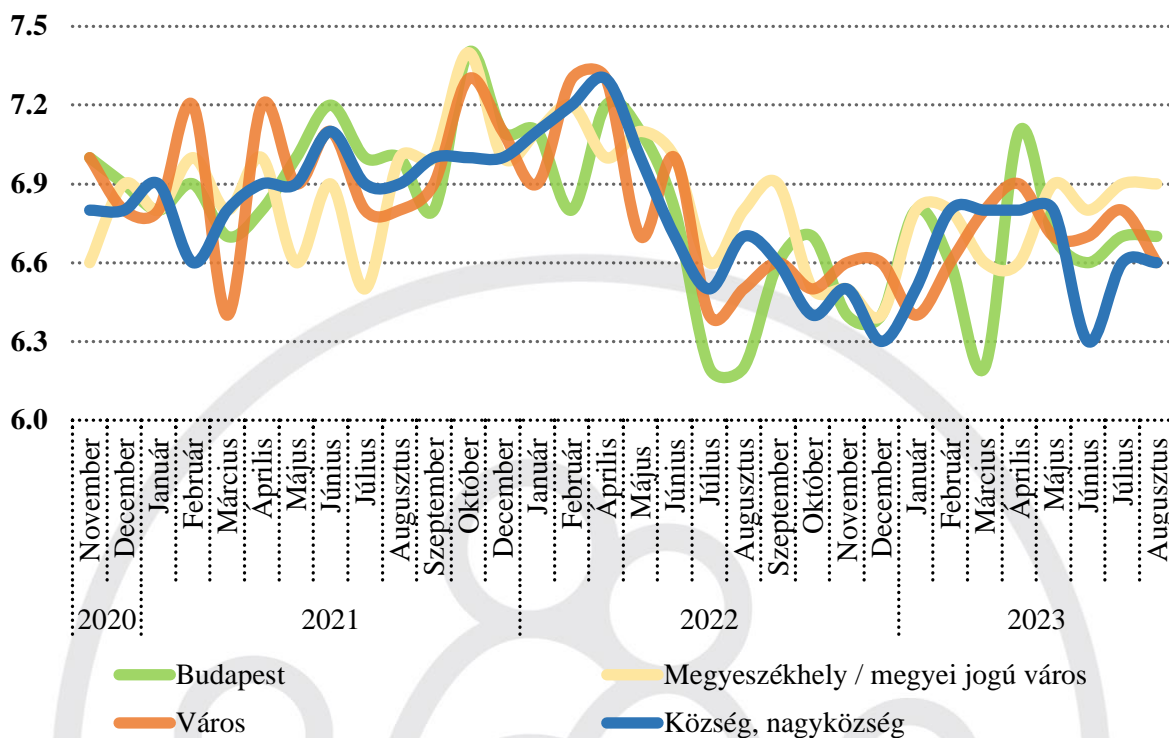
A magyar emberek összességében elégedettek a saját dolgaik alakulásával: az elmúlt közel három évben átlagosan 6,8-as értéket adtak erre a kérdésre. A fiatalabbak jellemzően elégedettebbek a dolgaik alakulásával, mint az idősebbek.

KINCS

KOPP MÁRIA INTÉZET
A NÉPESEDÉSÉRT
ÉS A CSALÁDOKÉRT

7. ábra: A saját dolgok alakulásával való elégedettség korcsoportok szerint, átlagok
2020. november – 2023. augusztus (N = 1000)

Megjegyzés: 2021 októberében, N=500

A magyar emberek még a pandémia idején is magas, átlagosan 6,7-7,1-es értékeket adtak, majd 2021 októberében az ország kedvező gazdasági helyzete miatti intézkedések – 13. havi nyugdíj, szja-visszatérítés – bejelentése, és a kifizetések megtörténte tovább emelte a kedvező hangulatot (7,2). 2022 közepe óta a saját dolgok alakulásának megítélése már kedvezőtlenebb, az átlagérték visszaesett a 6,4 és 6,8 közötti sávba.

Településtípus szerint vizsgálva az látszik, hogy a szankciók miatt változó energiaárak jobban rontották a budapestiek véleményét (6,2), mint a többi településtípuson élőkét (6,4-6,6). Ez a tendencia 2022 augusztusáig figyelhető meg. Az ezt követő időszakban számottevő különbség nem látható a településtípus vizsgálata során.

A saját dolgok alakulása kapcsán legelégedettebbek a 18-29 év közöttiek, a legkevésbé pedig az 50-65 év közöttiek. Minél magasabb a válaszadók iskolai végzettsége, annál kedvezőbbnek ítélik meg a saját helyzetüket. Míg az alapközü végzettségűek átlagosan 6,6-es átlagértéket adtak az elmúlt közel három év átlagát nézve, addig a középközüak 6,9-re, a diplomások pedig

7,1-re értékelték azt. A kiskorú gyermeket nevelők 2020 decembere kivételével minden hónapban kedvezőbben ítélték meg a saját dolgaik alakulását azokhoz képest, akiknek már 18 év feletti a gyermeke. A családi állapot szerint vizsgálva az látható, hogy a saját dolgaik alakulása kapcsán legelégedettebbek a házasok (7,1), a legkevésbé pedig az elváltak (6,2) voltak.

Elégedettségérzet

A válaszadók elégedettek az életükkel: a közel három év alatt az 1-től 10-ig terjedő skálán átlagosan 6,7 pontra értékelték azt. A vizsgált periódus első két évében legkevésbé a pandémia időszakában voltak elégedettek (6,5-6,8) az emberek, majd az ország és a gazdaság újraindulásával egyidejűleg, az szja-visszatérítés és a 13. havi nyugdíj bejelentésével, majd kifizetésével jelentősen nőtt az elégedettség (7,0-ról 7,2-re). 2022 második felében, a szankciók miatti energiaár-emelkedés rontott a hangulaton, és kismértékű csökkenés történt (6,7-ről 6,4-re). 2023-ban újra javulni kezdett az elégedettségérzet (6,5-ről 6,7-re emelkedett).

Összességében azt látjuk, hogy a magyarok élettel való elégedettsége alapvetően pozitívan alakult az elmúlt közel három év során. Minél fiatalabb a válaszadó, annál elégedettebb volt az életével. A 18-29 év közöttiek átlagosan 6,9-re értékelték az elégedettségüket, a 30 és 49 év közöttiek 6,8-ra, az 50 és 64 év közöttiek 6,4-re, míg a legkevésbé elégedettek a 65 év felettek voltak (6,3). Megállapítható, hogy minél magasabb a válaszadó iskolai végzettsége, annál kedvezőbben ítéli meg az életét. Míg az alapkü végzettségűek átlagosan 6,1-re értékelték az elégedettségüket, addig a középfokú végzettségűek 6,8-ra, a diplomások pedig 7,2-re. Az elégedettségérzet úgy tűnik, szorosan kapcsolódik a családhoz, hiszen a kiskorú gyermeket nevelők elégedettebbek (7,0) voltak azokhoz képest, akiknek nincs 18 év alatti gyermekük (6,4). 2023-ban a munkaerőpiaci aktivitás szerint a dolgozóknak (átlagosan 6,7-7,1 között alakultak az átlagértékek) és a nyugdíjasoknak (5,9-6,5 közötti értékkel) stabilabb volt az elégedettségérzete, míg a kisgyermeket nevelőké jobban ingadozott (6,3 és 7,7 között mozgott).

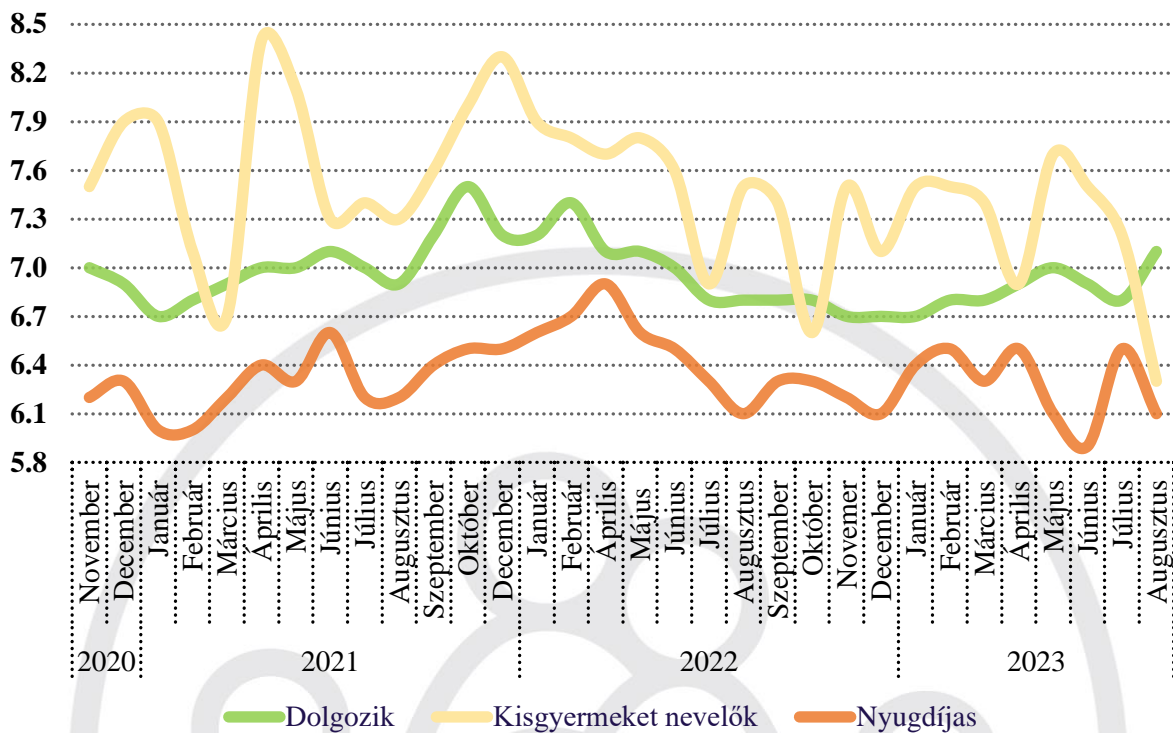

KINCS

KOPP MÁRIA INTÉZET
A NÉPESEDÉSÉRT
ÉS A CSALÁDOKÉRT

8. ábra: Élettel való elégedettség munkaerőpiaci státusz szerint, átlagok 2020.

november – 2023. augusztus (N = 1000)

Megjegyzés: 2021 októberében, N=500

A kutatás adataiból egyértelműen látszik, hogy családi állapot szerint vizsgálva az elmúlt három évben átlagosan a házasok (6,9) voltak a legelégedettebbek, őket követték az élettársi kapcsolatban élők (6,6), míg az egyedülállók 6,4-es átlagos értéket adtak. Ez az adat megerősíti a korábbi kutatási eredményeket, miszerint a házasságban, stabil párkapcsolatban élők elégedettebbek az életükkel.

Ország dolgainak alakulása

Az adatok alapján elmondhatjuk, hogy az emberek alapvetően pozitívan ítélik meg a saját dolgaik alakulását, ugyanakkor tisztában vannak az országot sújtó nehézségekkel is. Ezek a problémák azonban az emberek mindennapjaiban feltehetően nem olyan hangsúlyosak, hogy lerontsák a saját életük kilátásait. Az emberek az elmúlt közel három év alatt egy 1-től 10-ig terjedő skálán átlagosan 5,1-gyel jellemezték az ország dolgainak alakulását, míg 6,8-as értékkel a saját dolgaik alakulását. Az adatok közül kiemelkedik a 2022. áprilisi, választásokat

KINCS

KOPP MÁRIA INTÉZET
A NÉPESEDÉSÉRT
ÉS A CSALÁDOKÉRT

követő adatfelvétel, amikor 6,0-os értéket adtak a válaszadók. Az utóbbi egy évben romlott az ország dolgainak megítélése, 2022 júliusa után 5 alá csökkent az érték. Ehhez hasonlóan alacsony értéket még 2021 márciusában mértünk (4,9), abban a hónapban, amikor a járvány harmadik hulláma miatt gyakorlatilag leállt az ország. Ezt követően egy folyamatosan emelkedő trendet láthatunk, ami egybeesik az ország újraindulásával, majd a gazdasági helyzet rendeződésével. A javuló átlagértékeket a háború kitörése sem befolyásolta eleinte, csak 2022 nyaratól csökkent az érték. A 2022. decemberi adatfelvétel során voltak az emberek a legkevésbé megelégedve az ország dolgainak az alakulásával (4,3), ami összefüggésbe hozható a fűtési szezon miatt érzett bizonytalansággal, illetve a hónap elején bejelentett üzemanyagár-stop kivezetéssel.

Az elmúlt három év során a 65 év felettek (5,6) pozitívabban tekintetek hazánk dolgainak alakulására, mint a fiatalabb, 18-29 éves korosztály (4,6). Ez feltehetően a nagyobb élettapasztalat miatt lehet, hiszen a sok mindent megélt idősebb korosztály több nehézséggel is szembesült már élete során, míg a rendszerváltás után született fiatalok számára a pandémia és a háború okozta problémák is egészen új kihívást jelentenek. Különbség fedezhető fel a gyermekes és gyermektelen válaszadók gondolkodásában is, azok, akiknek van gyermeke (5,2) elégedettebbek az ország dolgainak alakulásával, mint azok, akiknek nincs (4,7). Településtípus szerint vizsgálva az látszik, hogy az országot sújtó nehézségek jobban rontották a budapestiek véleményét (4,6), mint a többi településtípuson élőkét (megyeszékhely: 5,0; város: 5,1; község: 5,3).

Összegzés

Egy ország teljesítménye, társadalmi folyamatai nagymértékben függenek a lakosság lelkiállapotától, ezért a KINCS 2020 novembere óta vizsgálja a magyar emberek közérzetét, hangulatát, és annak változásait.

A 2020 novembere óta tartó közel három évben a magyaroknak nemcsak a koronavírus-járvány okozta kihívásokkal, hanem a szomszédban dúló háborús helyzettel, és annak egyre jobban érződő gazdasági következményeivel is meg kellett, és jelenleg is meg kell küzdenie. Ezek a rendkívüli körülmények bár mentálisan megterhelik az embereket, azonban a KINCS kutatás-sorozatának adataiból arra lehet következtetni, hogy ezek a nehézségek egyelőre csak kisebb

mértékben hatottak negatívan az emberek lelkiállapotára. Kutatásainkból kiderült, hogy a magyar emberek a pandémia és a háború ellenére az elmúlt közel három évben alapvetően kiegyensúlyozottak maradtak. A harminckét vizsgált hónap során az emberek átlagosan 7,0-ra értékelték közérzetüket az 1-től 10-ig terjedő skálán. 2021 októberében és decemberében, valamint 2022 februárjában valamivel magasabb volt ez az érték: 7,4, illetve 7,3. 2021 végén az átoltottság és a járványügyi korlátozások nélküli ünnepek, majd 2021-ben az ország javuló gazdasági helyzete és ennek eredményeként bevezetett családpolitikai intézkedések hatására az emberek hangulata jobb volt, mint a korábbi pandémiás időszakban. A kormány intézkedései, többek között a 13. havi nyugdíj, a családoknak járó szja-visszatérítés sok szempontból javították a családok helyzetét, ami a közérzet mutatókon is meglátszott. A háború kitörése utáni első hónapokban még nem tapasztaltunk romlást a magyarok lelkiállapotában. Tavaly júliusban és augusztusban az általános hangulat azonban már tükrözte az uniós szankciók miatt kialakuló, energiaválság okozta bizonytalanabb helyzetet, az általános érték 6,7-re csökkent, azóta pedig a 6,7 és 7 közötti tartományban mozog. Mivel még ezek az értékek is a pozitív tartományban maradtak, arra lehet következtetni, hogy az emberek képesek voltak megbirkózni a problémákkal.

Az adatok alapján elmondhatjuk, hogy az emberek alapvetően sokkal inkább pozitívan, mint negatívan ítélik meg a saját dolgaik alakulását, ugyanakkor tisztában vannak az országot sújtó nehézségekkel is. Az ország dolgait borúsabban látják a saját dolgaik alakulásához képest, különösen a fiatalabb korosztály. Az elmúlt közel három év során az emberekre inkább jellemző volt, hogy boldogok voltak (7,4), biztonságban érezték magukat (7,1) és egészségesnek tartották magukat (6,9), valamint az életükkel is inkább elégedettek voltak (6,7). Az adatokból az is látható, hogy a családi állapot, az életkor, az iskolázottság és a gyermeknevelés pozitív irányba befolyásolja a kérdésre adott válaszokat. Kopp Mária kutatásaiból ismert, hogy a családnak és a házasságnak milyen fontos szerepe van a testi-lelki egészség megőrzésében, ezt az eredményt a felméréseink is megerősítették. A család boldogságteremtő, összetartó és védelmező közege segített, hogy a magyar emberek könnyebben vészeljék át a pandémiát, a háború okozta lelki és gazdasági nehézségeket.

KINCS

KOPP MÁRIA INTÉZET
A NÉPESEDÉSÉRT
ÉS A CSALÁDOKÉRT

Kutatásunk összességében rávilágított arra, hogy a magyar emberek közérzete, hangulata a koronavírus-járvány és a háború ellenére is alapvetően inkább pozitív maradt, a magyarok lelkiállapota az elmúlt közel három év tapasztalatai alapján válságállónak tekinthető.

